

راهکارهای ترویج و نهادینه کردن

فرهنگ عفاف و حجاب

در مراکز دولتی

عیسی عیسی زاده

استاد یار پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

چکیده

ادارات دولتی از مراکز مهمی است که پرسنل زحمتکش آن خدمات ارزشمندی به مردم ارائه می دهند. با توجه به شرایط حساس این اماکن و جایگاه خاص نیروهای آن، اگر فرهنگ عفاف و حجاب اسلامی در این اماکن نهادینه شود، یقیناً فرهنگ عفاف و حجاب جامعه نیز تحت تأثیر جدی قرار خواهد گرفت. پژوهش حاضر به دنبال آن است تا با بررسی و رهیافت به راهکارهای نهادینه کردن عفاف و حجاب در این مراکز، همچون تدوین مقررات متناسب، انتخاب مدیران متعهد و متخصص، جذب پرسنل آگاه و پایبندی به شئون اسلامی، رشد آگاهی، تقویت ایمان و باورهای درونی، بهره جستن از خاطرات زنان محجبه تازه مسلمان، عمل کردن به توصیه‌های شهیدان، ترویج فرهنگ اقامه نماز، احیای فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر و ترویج فرهنگ غیرت، گام ناچیزی را در فراهم نمودن زمینه اجرای آموزه های دینی در حوزه حجاب و عفاف بردارد.^۱

کلید واژه: حجاب، عفاف، اسلام، مراکز اداری، راهکارها، ترویج

مقدمه

یکی از آرمان های مقدس انقلاب اسلامی تغییر فرهنگ برهنگی حاکم در دوره طاغوت به سمت فرهنگ حجاب و عفاف اسلامی بود که برای تحقق این آرمان تلاش هایی صورت گرفته است اما این تلاش ها برای نهادینه کردن فرهنگ عفاف و حجاب در مقابل تهاجم بی وقفه دشمنان در ترویج فرهنگ برهنگی و ابتذال کافی نبوده است زیرا پس از این همه سال، متأسفانه شاهد رواج روز افزون برهنگی و بد پوششی در سطح جامعه هستیم و اگر با این وضعیت، تصمیمات جدی از سوی متصدیان اصلی در این امر صورت گرفته نشود، طولی نخواهد کشید که فرهنگ برهنگی و بی بندباری تمام فضای جامعه را فرا خواهد گرفت که دیگر برای تغییر یا اصلاح آن دیر خواهد شد زیرا اگر فسادی در جامعه عمومیت پیدا کند به این سادگی نمی توان کاری کرد.

بنا بر این قبل از این که فرصت ها از دست برود بر دل سوخته گان این تنها نظام شیعی در عالم، تکلیف است تا هر کس به اندازه توان خویش به پاس حرمت آن خون های پاک که برای نهادینه شدن فرهنگ عفاف و حجاب اسلامی در این کشور ریخته شده است، برای مبارزه با ابتذال و فرهنگ برهنگی، تمام تلاش را بکار گیرد.

^۱ عیسی عیسی زاده استاد یار پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، قم شماره تماس: ۹۱۲۲۵۱۲۷۹۱ ایمیل: e.eisazadeh@isca.ac.ir

یکی از مراکز مهمی که باید دست اندرکاران برای اصلاح وضعیت حجاب و پوشش آن اقدامات جدی و کار سازی را در دستور کار خویش قرار دهند، مراکز اداری کشور است زیرا این مراکز نقش تاثیر گذاری در اقشار جامعه دارد و چنانچه یک کارمند اگر با رعایت حجاب اسلامی به خدمت بپردازد حتما این سبک پوشش او در ارباب رجوع تاثیر بسیار زیادی خواهد گذاشت .

بر همین اساس راقم این سطور در راستای انجام رسالت خویش سعی نموده است تا با هدف نهادینه کردن و ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در مراکز اداری با بهره گیری از آموزه های وحیانی، بعضی از راهکاری تاثیر گذار را ارائه نماید. امید آنکه مورد قبول درگاه ایزد منان قرار گیرد.

مفهوم حجاب

قبل از ورود به بحث اصلی ضرورت دارد تا برای روشن شدن مفهوم حجاب و عفاف، این دو واژه مورد بررسی قرار گیرد.

برای واژه «حجاب» واژه در میان زبان شناسان عرب، دو معنای اصلی ذکر شده است:

۱- حجاب، به مفهوم مانع و حایل میان دو چیز است، خواه آن دو چیز از امور مادی و اشیای محسوس باشد و یا از امور معنوی و غیر محسوس.

راغب چنین می گوید: «حجب و حجاب به معنای منع از وصول و رسیدن دو چیز به همدیگر است.» (راغب اصفهانی ۱۴۱۲ق، ص ۲۱۹)

صاحب مقاییس اللغه نیز می آورد: «حجب، دارای یک معنای اصلی است و آن منع است. گفته می شود: حجبته، یعنی؛ منع کردم او را.» (ابن فارس، ۱۴۰۴ق ج ۲ ص ۱۴۷)

همچنین در «مصباح» آمده است: «حَجَبَ به معنای منع است و از همین رو به پوشش حجاب گفته می شود زیرا پوشش مانع از مشاهده می شود و به دربان حاجب گفته می شود چون مانع و بازدارنده از ورود دیگران است. اصل معنای حجاب، جسمی است که بین دو جسد حائل می شود و گاه بر امور معنوی نیز به کار می رود؛ از این رو گفته شده است: «عجز» حجاب میان انسان و مراد اوست و «معصیت» حجاب بین بنده و پروردگار اوست.» (فیومی ۱۹۸۷م ص ۴۷)

۲- حجاب به معنای ستر و پوشش

صاح اللغه معنای پوشش را برای حجاب یاد آور شده و گفته است: «حجاب یعنی پوشش و حجاب درون انسان، یعنی آن چه که بین قلب و سایر آن حائل می شود.» (جوهری ۱۴۰۷ق، ج ۱ ص ۱۹۷)

چنان که ابن منظور نیز در لسان العرب، حجاب را به معنای ستر دانسته و گفته است: «حجاب به معنای ستر و پوشش است؛ «حجبه» یعنی آن را پوشانید، زن محجوب، زنی است که پوشیده باشد.» (ابن

منظور ۱۴۰۵ق، ج ۱ ص ۲۹۸)

به نظر می‌رسد مصطفوی، جمع بندی خوبی را در میان دو معنای یاد شده ارائه کرده است او گفته است: «حجاب در اصل به معنای مانع از تلاقی دو چیز یا اثر آن دو است؛ چه هر دو چیز مادی باشند یا معنوی، یا یکی مادی و دیگری معنوی و نیز بدون تفاوت از این ناحیه که آن مانع و حجاب، شیء مادی باشد یا امر معنوی» (مصطفوی، ۱۳۶۰ش ج ۲ ص ۱۷۷)

و آژه حجاب در آیه «وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ...» (احزاب: ۵۳) و آیه «وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ...» (اعراف: ۴۶) نیز به معنای منع و مانع آمده است و به پوشش نیز از این رو حجاب گفته می‌شود که مانع از دیدن است.

حجاب در اصطلاح

حجاب در اصطلاح فقه، به معنای پوشش ویژه ای برای زنان است که مانع و بازدارنده ی نگاه نامحرمان به او و یا مانع انگیزش تمایل جنسی مردان باشد. (فتح الله، ۱۴۱۵ق ص ۴۵۴)

مفهوم عفاف

«عفاف» واژه ای عربی است که با فرهنگ اسلامی وارد زبان فارسی شده است.

راغب در مفردات می‌گوید: «عَفَّتْ حَالَتُ نَفْسَانِي أَسْتِ كَمَا مَنَعَتْ تَسَلُّطَ شَهْوَتِ بَرِّ انْسَانٍ مِي گَرَدَد و انسان عفيف کسی است که با تمرین و تلاش مستمر و پیروزی بر شهوت، به این حالت دست یافته باشد.» (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲ق، ص ۵۷۳)

ابن منظور نیز در لسان العرب می‌گوید: «عَفَّتْ خُودُ نَگَهْدَارِي از غير حلال، کار های حرام و طمع های پست است، عفت پیشگی یعنی خود نگهداری.» (ابن منظور ۱۴۰۵ق، ج ۹ ص ۲۵۳)

در قاموس قرآن آمده است: «عَفَّتْ به معنای مناعت است در شرح آن گفته اند: حالت نفسانی است که از غلبه ی شهوت باز دارد. پس باید عفيف به معنای خود نگهدار و با مناعت باشد.» (قرشی ۱۳۶۶ق، ج ۵ ص ۱۸)

عفاف در اصطلاح

«عفاف» یک اصطلاح اخلاقی است. صفت عفاف در علم اخلاق از مهم ترین فضایل اخلاقی شمرده شده است، ملا صدرا عفاف را در «اسفار» این گونه تعریف کرده است: «عفاف، مَنِشِي است که منشأ صدور کارهای معتدل می‌شود نه پرده دری می‌کند و نه گرفتار خمودگی شود» (شیرازی ۱۹۸۷م، ج ۲ ص ۳۸)

خواجه نصیر الدین طوسی در تعریف آن می‌نویسد: «عفاف آن است که نیروی شهوت مطیع عقل باشد تا تصرف او به اقتضای رأی او بود و اثر خیریت در او ظاهر شود و از تعبید هوای نفس و استخدام

لذات فارغ شود» (طوسی ۱۳۷۳ش، ص ۷۴ به نقل از سجادی، ۱۳۶۵ش، ج ۳ ص ۲۹۶)

سید محمد حسین طباطبایی، عفاف را از اصول سه گانه فضیلت های اخلاقی می داند که صبر، حیا، ایثار، سخاوت، و... برشاخه آن می روید. او پس از آن که قوای شهوانی، غضبی و فکری را منشأ و خاستگاه تمامی اخلاق انسانی بر می شمرد، می گوید: «حد اعتدال در قوه شهوانی «عفاف» و افراط و تفریط در آن «شره» و «خمود» نامیده می شود» (طباطبایی، ۱۴۱۷ق ج ۱ ص ۱۳۷)

بر اساس معانی یاد شده عفاف معنایی وسیع تراز پاکدامنی از فحشاء دارد.

در قرآن کریم و روایات نیز، عفاف به همین معنای وسیع بکار رفته است، که می توان به دو نمونه زیر اشاره کرد:

- ۱- «وَلْيَسْتَغْفِرِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ» (نور: ۳۳)
- «وکسانی که زمینه ای برای ازدواج نمی یابند، باید پاکدامنی (عفت) پیشه کنند تا خداوند از فضل خود آنان را بی نیاز گرداند.»
- ۲- «لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا...» (بقره: ۲۷۳)
- «(انفاق شما، مخصوصاً باید) برای نیازمندیانی باشد که در تنگنا قرار گرفته اند، نمی توانند مسافرتی کنند(و سرمایه ای به دست آورند) و از شدت خویشتن داری (عفت)، افراد نا آگاه، آنان را بی نیاز می پندارند اما آن ها را از چهره هایشان می شناسی و هرگز با اصرار چیزی از مردم نمی خواهند» در این آیه واژه عفاف در معنایی فراتر از عفاف جنسی به کار رفته است، که عبارت است از عفاف معیشتی و اقتصادی می باشد.

رابطه حجاب و عفاف

با توجه به معانی حجاب و عفاف می توان به این نکته اشاره نمود که عفاف یک نیروی باز دارنده درونی است و حجاب یک مانع و حافظ بیرونی است که وجود هر یک از آن دو می تواند به نوعی در پدید آمدن و تداوم دیگری نقش داشته باشد و به تعبیر دیگر شاید بتوان گفت، حجاب نشانه و بازتاب بیرونی عفاف است و از سوی دیگر به تعبیر قرآن رعایت حجاب ظاهری می تواند سبب طهارت درونی که همان عفاف است باشد. (نور: ۳۰؛ احزاب: ۵۳)

راهکارهای ترویج و نهادینه کردن فرهنگ عفاف و حجاب

نهادینه شدن فرهنگ عفاف و حجاب در مراکز اداری نیاز به راهکارهای کاربردی دارد که در این اینجا به چهارده مورد از موارد مهم و تاثیر گذار اشاره خواهد شد:

۱. تهیه مقررات مورد نیاز

یکی از ارکان اجرایی شدن هر مسئله ای نیازمند تهیه مقررات متناسب با آن می باشد تا مجریان و متصدیان بتوانند به راحتی آن را اجرا نمایند. از این روست مسئله حجاب و عفاف نیز از این قاعده مستثنی نیست و باید مقررات آن که متناسب با وضعیت و شرایط کارکنان ادارات بوده و هیچ گونه منافاتی هم با مبانی شرع مقدس اسلام نداشته باشد از سوی متخصصان آگاه تهیه و در اختیار مسئولین اجرایی قرار گیرد.

۲. انتخاب مدیران متعهد و متخصص

راهکارهای نهادینه شدن فرهنگ عفاف و حجاب در مراکز اداری زمانی نهادینه قابلیت اجرایی پیدا می کند مقررات وضع شده موقعی به اجرا می آید که مدیران اصلی اولاً آگاهی، تعهد و دغدغه لازم برخوردار باشند و ثانیاً تخصص مورد نیاز را هم داشته باشند زیرا آن مدیری که خودش در عمل کردن به شئون حجاب و عفاف مشکل داشته باشد دوازده دغدغه لازم برخوردار نباشد و یا از داشتن تخصص مدیریتی متناسب محروم باشد نمی تواند مجموعه تحت امرش را به مقصد برساند.

۳. به کارگیری نیروهای آگاه و معتقد به مبانی فرهنگ عفاف و حجاب

یکی از عوامل اجرایی شدن مقررات عفاف و حجاب در مراکز اداری، به کارگیری نیروهایی است که اولاً به آن مقررات آگاهی لازم داشته باشند. ثانیاً نسبت به اجرای آن پایبند باشند و گرنه اگر افراد ناآگاه و غیر متعهد نسبت به شئون مربوط به عفاف و حجاب در یک مجموعه ای جذب شوند، نهادینه شدن فرهنگ عفاف و حجاب در آن مجموعه کار بسیار دشواری خواهد بود.

۴. ارتقای سطح آگاهی

با توجه به این که یکی از عوامل مهم در گرایش انسان به سوی فساد و فحشا و انحراف از مسیر حق، جهالت و نادانی است و روی آوردن افراد به سوی فرهنگ ابتذال و برهنگی، معلول ناآگاهی های آنها نسبت به جوانب گوناگون آن مسئله است. ارتقای شناخت نیست به ارزش و جایگاه حجاب و عفاف، آثار مثبت رعایت آن و پیامد خطرناک بی توجهی به آن برای فرد، خانواده، محل کار و جامعه و همچنین پاسخگویی به شبهات مربوطه به این مسئله می تواند یکی از راه کارهای ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در جامعه باشد. زیرا کم تر کسی پیدا می شود که اگر بداند به دلیل رعایت نکردن حجاب و عفاف، هم خودش هم خانواده اش و هم محیط کارش و هم جامعه اش دچار پیامدهای ناهنجاری می شود، حاضر شود توصیه های مربوط به حجاب را مراعات نکند، یا برعکس اگر کسی بداند که با رعایت کردن ضوابط مربوط به پوشش اسلامی چه آثار و برکات ارزشمندی نصیب او، خانواده و

جامعه‌اش می‌شود. حاضر نشود آن را نپذیرد و همچنین اگر کسی واقعاً بداند که ترویج فرهنگ برهنگی و بی‌بندوباری یکی از توطئه‌های بسیار مهم دشمنان است حاضر شود با رعایت نکردن شئون اسلامی، خود را تسلیم توطئه‌های آنان نماید.

بنابراین اگر مراکز اداری به دنبال سوق دادن آن مراکز به دنبال نهادینه کردن فرهنگ حجاب و عفاف هستند، ضرورت دارد با بکارگیری شیوه‌های گوناگون، نسبت به ارتقای آگاهی آن مجموعه اقدام نمایند و الاً نباید از نیروهای ناآگاه انتظار داشته باشند که شئون اسلامی را در حوزه عفاف و حجاب رعایت کنند.

همانگونه که خداوند هنگام توصیه مردان و زنان مؤمن به رعایت حجاب و عفاف، نسبت به آثار رعایت آن اقدام به آگاهی بخشی می‌کند و اینگونه می‌فرماید؛ که رعایت حجاب و عفاف سبب رستگاری پاکیزگی (جسم و جان) آنها می‌شود. (نور: ۳۰ و ۳۱) و علاوه بر این سبب حفظ و حراست آنها از اذیت دیگران خواهد شد (احزاب: ۵۹) و در جایی دیگر می‌فرماید هر کس حدود الهی را رعایت کند، بداند که بهشت ابدی و فوز عظیم نصیبش خواهد شد (نساء: ۱۳) و در نهایت در یک هشدار جدی انسان را از پیامد خطرناک پیروی از فتنه‌های شیطان در باره حجاب و عفاف آگاه می‌سازد (اعراف: ۲۷) در آموزه‌های پیامبر گرامی اسلام (ص) و اهل بیت (ع) نیز هشدارهای فراوانی درباره پیامد بی‌توجهی به رعایت عفاف و حجاب وارد شده است.

در روایتی از رسول خدا (ص) خطاب به زنی به نام حواء آمده است که فرمود: «ای حواء! سوگند به آن خدایی که مرا به پیامبری و رسالت خویش مبعوث نموده است، همانا پروردگار عالم مرا مقام محمود عطا نمود و بهشت و جهنم خود را به من نشان داد و من دیدم که اکثر از اهل جهنم از زنان هستند... ای حواء، هر زنی که ایمان به خدا و قیامت داشته باشد، نباید زینت و آرایش خویش را برای غیر شوهرش قرار دهد و نباید در برابر نامحرمان مقنعه و یا روسری خود را از سرش بردارد... و هر زنی که خود را برای غیر شوهرش آرایش نماید و مواضع زینت خود را نزد نامحرمان آشکار نماید، همانا دینش را فاسد نموده و خشم و غضب الهی را برای خود فراهم نموده است» (نوری، ۱۴۰۸ق، ج ۱۴ ص ۲۴۳) و در جمله‌ای دیگر درباره پیامد دیگر از خوشبو نمودن زن برای غیر شوهر، فرموده است: «هر زنی که خود را برای غیر شوهرش خوشبو کند، هیچ نمازی از او قبول نمی‌شود تا وقتی که غسل (توبه) نماید مانند وقتی که برای جنایت خود غسل می‌کند». (کلینی، ۱۳۶۵ش، ج ۵ ص ۵۰۷). و همچنین در همین باره فرمود: «هر زنی که خود را برای غیر شوهرش خوشبو نماید و از منزلش خارج شود مورد لعن و نفرین است تا وقتی که به منزل برگردد»، (حر عاملی، ۱۴۰۹ق، ۲۰:۱۶۱) و در قضیه‌ای رسول خدا ۹ برای پیامد آخری بی‌مبالاتی عده‌ای از زنان اُمّتش گریه کرد و وقتی امیرمؤمنان ۷ و فاطمه زهرا (س) سبب گریه آن حضرت را جویا شدند، فرمود: «شب معراج که مرا به سوی آسمان بالا بردند زنانی از اُمّتم را دیدم که دچار عذاب شدیدی هستند از دیدن احوال آنها گریه می‌کنم» و سپس شروع کرد به توصیف

عذاب هر کدام از آنها، تا اینکه حضرت زهرا(س) سؤال کرد: ای حبیب من و ای نور چشمم، آنها چه کار در دنیا کرده بودند که به آن عذاب‌ها گرفتار شده‌اند؟

حضرت فرمود: «اما آن زنانی که به موهای سر خود آویزان شده بودند آنهایی بودند که در دنیا موهای سرشان را از مردان نامحرم نمی‌پوشاندند و آنهایی که گوشت بدنشان را می‌خوردند خود را برای نامحرمان آرایش و زینت می‌کردند و آنها که گوشت بدنشان با قیچی‌های داغ شده بریده می‌شد در دنیا با رفتارهای مختلف با نامحرمان اظهار تمایل می‌کردند و خود را برای آنان عرضه می‌نمودند» (ابن بابویه، ۱۳۶۳ق، ۲: ۱۰).

در باره ارزش کنترل نگاه به نامحرم هم فرمودند: «هرنگاه بی جا، تیر مسمومی از تیرهای شیطان است. هر کس از خوف خدا آن را ترک کند، خداوند در عوض ایمانی به او می‌بخشد که شیرینی آن را در قلب خویش احساس نماید.» (مجلسی ۱۴۰۳ق، ج ۱۰۴ ص ۲۸)

بنابراین آگاهی بخشی به کارکنان نسبت به ارزش و جایگاه عفاف و حجاب، آثار و برکات آن و پیامد سلطه فرهنگ برهنگی، می‌تواند نقش بسیار مهمی در دستیابی به فرهنگ عفاف و حجاب داشته باشد.

۵. تقویت و تحکیم ایمان و باورهای درونی

نوع رفتار و سبک زندگی افراد و جوامع می‌تواند، نشانه و نمایی از سطح ایمان و باورهای آنان باشد، قرآن در تأیید این طلب آورده است: «وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبَثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا» (اعراف: ۵۸) و سرزمین پاک (حاصلخیز) گیاهش به اذن پروردگارش می‌روید و سرزمینی که پلید شده است گیاهش جز اندکی بر نمی‌آید.

امیرمؤمنان علی(ع) نیز در اینکه نوع رفتارهای انسان متأثر از باورهای قلبی اوست و می‌توان به وسیله سبک و شیوه رفتار به سطح ایمان افراد دست یافت فرموده است: «فبالایمان يُسْتَدَلُّ عَلَى الصَّالِحَاتِ وَبِالصَّالِحَاتِ يُسْتَدَلُّ عَلَى الْإِيمَانِ؛ ایمان را بر کرده‌های نیک می‌توان دلیل گرفت و از کردار نیک هم می‌توان ایمان را تشخیص داد.» (شریف رضی، ۱۳۷۹ش، ص ۱۵۵).

امام صادق(ع) نیز درباره ارتباط ظاهر و باطن و تأثیر باورهای درونی در رفتار ظاهری، می‌فرماید: «آلودگی ظاهر، اثر و معلول آلودگی باطن است، کسی که درون خود را تظهير کند، خداوند بیرون او را پاک می‌کند و کسی که در درون، پروای خدا را داشته باشد، خداوند در آشکار او را رسوائی کند، اما کسی که در نهان به خدا خیانت کند، خداوند متعال در آشکار، او را رسوا و بی‌آبرو می‌کند.» (مصطفوی، ۱۳۶۰ش، ص ۱۰۷).

البته اعمال و رفتار زمانی می‌تواند نمایانگر باورهای درونی و ایمان افراد باشد و میزان سنجش اعتقادات درونی قرار بگیرد که آن عمل و رفتار به صورت مستمر در موارد گوناگون از آنان سر بزند و گرنه به انجام دادن یک بار عمل، نمی‌توان پی به ایمان و اعتقاد درونی آن فرد برد، زیرا چه بسا، آن

عمل به صورت اتفاقی آن هم در شرایط خاصی از او سر زده باشد.

بنابراین اگر شیوه و سبک رفتاری کسی، علی‌رغم اظهار ایمان و دین‌داری سنخیتی با ایمان و باورهای دینی وی نداشته باشد، این امر، دلیل بر ضعف و سطحی بودن باورهای قلبی اوست.

مرحوم علامه طباطبائی درباره تأثیر گذاری اعتقادات و باورها در سبک زندگی فرموده است: «اختلاف سبک‌ها در جوامع انسانی، ریشه در مذاهب مختلف دارد، و گوناگونی شیوه‌های زندگی در جوامع بشری نیز از گوناگونی اصول اعتقادی آنها درباره حقیقت عالم سرچشمه گرفته است». (طباطبائی، ۱۴۱۷ق، ج ۱۶، ص ۲۰۰-۲۰۱)

شهید مطهری هم در نقش آفرینی ایمان بر سبک و سیره زندگی انسان می‌فرماید: «آن چیزی که لازم است مورد توجه واقع شود، این است که تنها ایمان، قادر است که فرد را به صورت یک انسان واقعی در آورده، هم خودخواهی، هم خود پرستی را تحت الشعاع عقاید و مسلک قرار دهد و هم نوعی تعبّد و تسلیم در فرد ایجاد کند، طوری که انسان در کوچک‌ترین مسئله‌ای که مکتب عرضه می‌دارد به خود تردید راه ندهد و هم آن را به صورت یک شیئی محبوب و گران بها در آورد، در حدّی که زندگی بدون آن، برایش هیچ و پوچ و بی معنا باشد». (مطهری، ۱۳۷۸ش، ج ۲، ص ۴۱ و ۴۲)

بنابراین اگر متصدیان امور در مراکز اداری به دنبال آن هستند تا سبک پوشش و عفاف را در آن محیط به سمت سبک اسلامی سوق دهند می‌بایست در تقویت ایمان و باورهای درونی نیروها، سرمایه‌گذاری نمایند و به دنبال راهکارهایی بروند که اجرای آن سبب تقویت و تحکیم باورها می‌شود که ما در اینجا به بعضی از آن راهکارها که در آموزه‌های دینی مطرح شده، اشاره می‌کنیم.

الف: یاد خدا «أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ» (رعد: ۲۸) همانا با یاد خدا قلب‌ها آرامش پیدا می‌کند.

ب: یاد مرگ و قیامت

یاد مرگ و قیامت یکی دیگر از راهکارهایی است که می‌تواند سبب تقویت ایمان شود چرا که به تعبیر امام صادق ۷ یاد مرگ، خواهش‌های باطل را ازدل زایل می‌کند و ریشه‌های غفلت را می‌کند و دل را به وعده‌های الهی قوی و مطمئن می‌گرداند و طبع را رقیق و نازک می‌سازد و عکس‌های هوا و هوس را می‌شکند و آتش حرص را فرو می‌نشاند و دنیا را حقیر و بی‌مقدار می‌سازد» (مصطفوی، ۱۳۶۰ش: ۳۷۱) و به قول رسول گرامی اسلام ۹: «همانطوری که آهن زنگ می‌زند دلها نیز زنگار می‌بندد، عرض شده ای رسول خدا، راه صیقل دادن به آنها چیست؟ فرمود: تلاوت قرآن و یادآوری مرگ» (ابن ابی جمهور، ۱۴۰۵ق، ج ۱، ص ۲۷۹)

ج: موعظه

یکی از راههای تقویت ایمان و باورهای درونی، نشستن پای وعظ و اعظان صاحب دل است، از امیرمؤمنان ۷ درباره اثر گذاری موعظه نقل شده است که فرمود: «موعظه سبب زنده شدن دلها

می‌شود» (تمیمی ۱۳۶۶ش: ۲۹) و در سخن دیگر فرمود: «موعظه سبب صیقل شدن نفس و جلای قلوب است» (تمیمی ۱۳۶۶ش: ۲۰۰).

اثر گذاری موعظه در حدّی است که حتی پیامبران خود را از آن بی‌نیاز نمی‌دیدند، بر همین اساس رسول گرامی اسلام⁹ با اینکه برترین مخلوق عالم هستی می‌باشد اما از جبرئیل درخواست موعظه می‌کند و جبرئیل نیز به ایشان عرضه می‌دارد: «یا محمد هر چه می‌خواهی زندگی کن ولی بدان که خواهی مُرد و به هر چه می‌خواهی دل ببندی ببند، ولی روزی از آن جدا می‌شوی و هر گونه می‌خواهی عمل کن ولی بدان روزی آن را ملاقات خواهی کرد». (کلینی، ۱۳۶۵ش، ج ۳ ص ۲۵۵)

بنابراین شایسته است که متصدیان امور در مراکزاداری هر چند گاه با هدف تقویت ایمان با دعوت از واعظان صاحب دل، زمینه وعظ را برای کارکنان خویش فراهم نمایند تا شاید موعظه‌های واعظ در مخاطبان اثر کند و آنها را به سمت اجرایی نمودن حدود الهی سوق دهد.

د : پرهیز از دنیاگرایی

یکی از راهکارهای تقویت و تثبیت ایمان و باورهای درونی پرهیز از چیزهایی است که سبب فاسد شدن و تضعیف ایمان است، براساس فرموده امیرمؤمنان(ع) یکی از ویژگی‌هایی که ایمان و یقین انسان را در معرض سقوط قرار می‌دهد، دنیاگرایی است (تمیمی، ۱۳۶۶ص ۲۲۹) بنابراین هر کس که به دنبال آن است تا قدرت ایمان و باورهای قلبی‌اش حفظ شود باید از هر گونه دنیاپرستی و دنیاگرایی در زندگی پرهیز نماید و یکی از بهترین راه پیشگیری از گرایش به دنیا، یادآوری مرگ و قیامت است، از رسول خدا⁹ در این باره نقل شده است که فرمود: «مرگ را بسیار یاد کنید زیرا یاد مرگ گناهان را پاک و از رغبت به دنیا می‌کاهد» (ابن ابی فراس، ۱۴۱۰ق، ج ۱ ص ۲۶۹)

امیرمؤمنان علی(ع) نیز در این باره فرمود: «کسی که بسیار یاد مرگ کند به مقدار کمی از دنیا راضی می‌شود». (کلینی، ۱۳۶۵ش، ج ۳ ص ۳۱۵)

و : انس با قرآن

قرآن چراغ فروزانی است. (مأئده: ۱۵) که هر کس با او انس گیرد از نورانیت آن بهره‌مند گردیده و به راه راست هدایت خواهد شد (اسراء: ۹) همانگونه که رسول گرامی اسلام(ص) فرمود: زنگارهای قلب بوسیله قرآن جلا پیدا می‌کند (ابن ابی جمهور، ۱۴۰۵ق، ج ۱ ص ۲۷۹) و در قرآن نیز آمده است که تلاوت قرآن نزد مؤمنان، سبب افزایش و ازدیاد ایمان آنان می‌شود (انفال: ۲) و همچنین قرآن در بردارنده داروی شفابخش قلبهاست (یونس: ۵۷)

مقام معظم رهبری درباره آثار و برکات انس با قرآن فرموده است: «اگر با قرآن انس پیدا کنید می‌بینید که دل و جان شما نورانی می‌شود، به برکت قرآن بسیاری از ظلمات و ابهام‌ها از قلب و روح انسان زدود می‌شود» (بیانات مقام معظم رهبری، در دیدار با قاریان، ۱۳۷۳/۱۰/۱۴)

بنابراین هر کسی که به دنبال تقویت و استحکام بخشیدن به ایمان خویش یا ایمان مجموعه خودش هست، یکی از مهم ترین راهکارش تقویت اُنس با قرآن است که باید از ابزار گوناگون برای دست یابی به این هدف استفاده نماید.

ه : محبت اهل بیت (علیهم السلام)

یکی از عوامل تقویت و تحکیم ایمان در قلبها، عشق به اهل بیت (علیهم السلام) است از امیرمؤمنان 7 در این باره نقل شده است که فرمود: «خوشا به حال کسی که محبت ما اهل بیت (علیهم السلام) در قلب او رسوخ داشته باشد، ایمان در قلب چنین کسی، ثابت تر از کوه اُحد در مکانش خواهد بود و هر کس که دوستی ما در قلب او جای نگیرد، ایمان در قلب او مانند ذوب شدن نمک در آب ذوب می شود» (هلالی ۱۴۰۵ ق ص ۵۱۵ و ۵۱۶)

بنابراین، جامعه‌ای از ایمان راسخ برخوردار خواهد بود که عشق به اهل بیت (علیهم السلام) در افراد آن جامعه لب ریز گردد در چنین صورتی، دیگر آن جامعه به سراغ برهنگی، ابتذال و بی‌عفتی نخواهد رفت بلکه همانند دوران دفاع مقدس، اگر روزی توطئه‌ای و تهاجمی از سوی دشمنان به سمت جامعه اسلامی صورت گیرد، اهل ایمان با تمام وجود در مقابل آن توطئه خواهند ایستاد و حتی حاضر خواهند شد جان شیرینشان را در این راه فدا کنند اما اگر خدا ناکرده روزی پرچم عشق اهل بیت (علیهم السلام) در این کشور پایین کشیده شود، آن روز، روز سقوط ارزشها خواهد بود بنابراین، تنها راه حفظ و حراست از ارزشهای الهی به‌ویژه، حفظ عفت و پاکدامنی دست برداشتن از قرآن، اهل بیت (علیهم السلام) است، همانطوری که رسول گرامی اسلام (ص) در این باره فرمود: «من در میان شما دو چیز گرانبها را امانت می‌گذارم تا زمانی که به آن دو تمسک می‌جوئید، هرگز گمراه نخواهید شد» (حرّانی، ۱۳۶۳ ق ص ۳۴).

ی : انجام اعمال نیکو و کسب فضائل اخلاقی

منشأ اصلی ایجاد فضائل اخلاقی، ایمان است، تقویت و تحکیم ایمان هم به استمرار این گونه اعمال مرتبط است، بر همین اساس خداوند در قرآن فرمود: «وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى» (محمد: ۱۷) آنانکه هدایت یافتند و تسلیم فطرت پاک خویش شده و از پی حق رفته اند، خدا بر هدایتشان افزوده است.

از امام باقر 7 نیز در این باره نقل شده است که فرمود: چهار چیز است که در هر کس باشد، اسلام او کامل و بر ایمانش یاری می‌شود و گناهانش از وی پاک می‌گردد و به دیدار خدا رود در حالی که از او راضی است و اگر سرپايش را گناه فراگرفته باشد، خداوند آنها را بریزد و آن چهار صفت عبارتند از: وفا به عهده‌ی که انسان با خدا می‌بندد و راستگویی با مردم و شرم و حیا از آنچه که نزد خدا و مردم زشت می‌نماید و خوش خلقی با خانواده و سایر مردم» (مفید، ۱۳۶۴ ص ۱۸۵)

۶. استفاده از خاطرات زنان محجبه تازه مسلمان

تجربه نشان داده است که اگر فلسفه، آثار و برکات حجاب از سوی بانوان محجبه تازه مسلمان، گفته شود اثرش چند برابر گفته‌های بعضی از ماها می‌باشد. زیرا بسیاری از آنها با اینکه در دریای برهنگی غرق بودند و انواع اقسام برهنگی را تجربه کردند و از امکانات فوق العاده مادی برخوردار بودند اما پس از تأمل و تفکر به این نتیجه رسیدند که تنها راه حفظ شخصیت و نجات خویش، روی آوردن به اسلام و رعایت احکام آن به‌ویژه پوشش اسلامی است. بر همین اساس، مسئولین مربوطه در مراکز اداری می‌توانند با دعوت از بانوان محجبه تازه مسلمان، نسبت به آگاهی بخشی نیروها، قدم‌های مؤثری بردارند، ما در این بخش برای نمونه به ذکر سخنان بعضی از بانوانی که با فطرت پاک خویش دریافتند، فرهنگ ابتدال و برهنگی، جز به یغما رفتن کالای ارزشمند عفت زن، نقشی دیگر ندارد و برای دست یافتن به آرامش و آزادی توحید، اسلام را برگزیدند و حجاب اسلامی را به عنوان پوشش خویش انتخاب کردند، اکتفا نموده و مخاطبان را برای دستیابی به اطلاعات کامل‌تر در این زمینه به سایت مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت (علیهم السلام) ارجاع می‌دهیم.

۱. فاطمه آناستازیا پژووا از روسیه: او دختر تازه مسلمان از روس طرفدار دو آتشی ایران و حزب الله لبنان است تاکنون دوبار به ایران سفر کرده و به زیارت امام رضا (ص) رفته است او در باره علت بد حجابی دختران ایرانی این چنین گفته است: «روزگاری من هم بدون هیچ دلیل و شناختی بی حجاب بودم مشکل امروز بخشی از جوانان ایرانی هم دقیقاً همین است، مشکل نسل جدید آن‌ها نا آشنایی با اسلام است، هنوز قشنگی‌های اسلام و شیعه را نمی‌دانند و گرنه برهنگی را جذاب و نماد روشنفکری نمی‌خوانند، این (حجاب) محدودیت نیست بلکه احترام به شخصیت خویش است، این اتفاقاً عین آزادی است، خود را از نگاه باقی افراد مصون می‌دارید.» (مصاحبه، خبرگزاری تسنیم با فاطمه آناستازیا، ۹۵/۸/۵)

۲. تینا هاوسکی از آمریکا: ایشان با نوبی مسیحی مقیم کشور آمریکا از خانواده‌ای اصیل در دین مسیحیت به دلیل اینکه دین مسیحیت پاسخگوی سوالاتش نبود، اسلام را انتخاب کرد و با مرد مسلمان ایرانی ازدواج کرد و پس از تولد فرزندشان برای اقامت به شیراز آمدند. خانم هاوسکی، حجاب و پوشش را بزرگ‌ترین هدیه از دین اسلام می‌داند، و این دین به معنای کامل آزادی، چیزی فراتر از آنی است که ما می‌بینیم و یا انتظار داریم. بهترین راهنما و سرمشق، اهل بیت (علیهم السلام) و قرآن هستند (مصاحبه کاتون پرنیا با تینا هاوسکی، ۱۳۹۲/۹/۲۶، سایت دانشگاه علوم پزشکی فسا)

۳. سونیا (زهرا) کاسترو از آرژانتین: او در زمینه حجاب گفته است: «حجاب هدیه خداست و برای حمایت از زن است و در جامعه باعث می‌شود خانم‌ها با آزادی، تحصیل و کار کنند و احساس امنیت داشته باشند.» (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت).

۴. امیلی (مریم) فرانسوا، روزنامه نگار انگلیسی:

مریم فرانسوا مشهور به امیلی فرانسوا، نویسنده، روزنامه نگار و بازیگر و هنرپیشه انگلیسی است، وی هم‌اکنون نماینده دانشگاه اسلامی آکسفورد است و با حجاب اسلامی در برنامه‌های مختلف تلویزیونی با موضوع جایگاه زن مسلمان در جامعه حاضر می‌شود. او درباره دلیل حجابش گفته است: با حجاب شدم چون مسلمان شدم» (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت).

۵. مریم فلمینگ، اهل آمریکا: او در پاسخ برخی که می‌گویند چرا زنان مسلمان این‌گونه خود را می‌پوشانند؟ گفته است: «خوب شما به حضرت مریم نگاه کنید، حضرت مریم چگونه لباس می‌پوشیده است؟ چطور می‌توانید بگویید که زنان مسلمان قابل احترام نیستند و به اسلام حمله می‌کنید در حالی که خودتان می‌بینید که حضرت مریم کاملاً پوشیده است. (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت).

۶. ملانی دیامز از فرانسه: او که از خوانندگان فرانسوی است و اخیراً مسلمان شده است درباره حجاب گفته است: «حجاب با ارزش‌ترین گنجی است که به دست آورده‌ام و حاضر به از دست دادن آن نیستم» ایشان درباره فواید رعایت پوشش اسلامی برای او گفته است: «حجاب به من شخصیت، شجاعت، صبر، اعتقاد راسخ و معنویت قوی می‌دهد حجاب من رابطه با، خداست، من خودم شخصاً تصمیم گرفته با حجاب شوم و با همه اعضا و جوارحم می‌دانم که باید با حجاب باشم هنگامی که در اماکن شلوغ به من خیره می‌شوند آسوده هستم، من با حجاب، خودم را یافته‌م هر چند که دولت فرانسه فکر کند روسری من برای آنها یک معضل است ... پوشش باعث می‌شود تا آزادی داشته باشم آن هم آزادی که خودمان انتخاب می‌کنیم هر آنچه انجام می‌دهیم آزادانه است بدون این که بدن خود را در اختیار دیگران قرار بدهیم»

ایشان در ادامه گفته: «خیلی خدا را شاکرم که در جوانی اسلام و حجاب را درک کردم، این باور قوی که می‌گویند حجاب اعتماد به نفس و قدرت به انسان می‌دهد صحت دارد، من با داشتن حجاب در محل کارم محکم و پایدار بودم، پوشش چیزی سختی نیست بلکه شیرین است اگر شما آن را معامله‌ای با خدا بدانید که با هیچ چیز دیگری قابل قیاس نیست» (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت)

۷. ربیعه علی، بانوی تاز مسلمان تانزانایی: او درباره علت با حجاب شدن خویش گفته است: «پوشش خانم‌هایی که به عنوان راهبه در کلیسا حضور داشتند برایم جذاب و جالب بود و همیشه دوست داشتم مانند آنها لباس ببوشم، قبل از مسلمان شدنم کامل نبودم ولی بعد از آوردن به اسلام و خواندن آیه‌های نورانی قرآن خود را کامل می‌دانم. اواز بانوان ایرانی خواست تا قدرت کشور خود را با این همه حرمت و عفت بدانند و مواظب باشند که کشورهای غربی نتوانند با بی‌حجابی در کشور تأثیر گذاری داشته باشند. (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت)

۸. ورونیکا (مریم فاضلی) بانوی شیعه آلمانی: او درباره فواید ارزش حجاب با چادر گفته است: «زیر

این چادر مشکی، هم ارزش پیدا کردم و هم کرامت، کرامتی که جز زیر این سیاهی جای دیگر پیدا نمی‌شود. من اوایل که مسلمان شده بودم نماز می‌خواندم و روزه می‌گرفتم ولی حجاب نداشتم به همین دلیل به آرامش هم نرسیده بودم، حجاب برای زن جهاد است و این یک مسئولیت است و فقط یک تکه پارچه به عنوان روسری نیست، این به دنیا نشان می‌دهد که ما مسلمان هستیم. حجاب برای من یک تولد دوباره بود از این رو دوباره شهادتین را گفتم و اشک ریختم در قم و در کنار سفره اهل بیت بود که مذهب تشیع را درک کردم و زیباترین لحظه زندگی ام هم این است که چادر نماز بر سر می‌گذارم و در مقابل درگاه خداوند دست نیاز دراز می‌کنم». (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت)

۹. سهیلا آریان ایرانی مقیم آمریکا: او درباره ارزش حجاب اسلامی گفته است: «همان اولین روزی که حجاب را انتخاب کردم دعا کردم که خدایا اگر یک روزی خواستی این حجاب دو مرتبه از سر من برداشته شود آن روز را آخرین روز عمر من قرار بده که دیگر اقلأً با جهل از این دنیا نروم، هر روز دعا می‌کنم که مرا ثابت قدم نگه‌دارد»

او درباره احساس خود بعد از رعایت پوشش اسلامی گفته است: «بعد از انتخاب حجاب حس کردم صاحب دارم، دوست دارم در مقابل این همه نعمت‌هایی که خداوند به من داده بندگی او را بکنم چون واقعاً تا آن لحظه که من حجاب را انتخاب نکرده بودم فهمیدم که زندگی نکردم چون بندگی نکردم، من با انتخاب حجاب، هیچ احساس محدودیتی نمی‌کنم احساس می‌کنم که یک قدم از زمین بالاتر رفته‌ام، وقتی که دفعه اول با حجاب به آمریکا برگشتم دوستانم به دیدنم آمدند، یکی از آنها در حضور جمع به من گفت، سهیلا این چیه روی سرت گذاشتی و من همان لحظه گفتم، اینو میگی؟ این تاج بندگی منه، تاج بندگی من به عنوان یک زن شیعه مسلمان» (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت)

۱۰. دایانا بییتی از آمریکا: او بانوی ۳۹ ساله شیعه شده آمریکایی است که در دبیرستانی در ایالت کارادوی آمریکا، ریاضی تدریس می‌کند، درباره حجاب می‌گوید: «تا زمانی که حجاب را شخصاً تجربه نکرده بودم، قادر به تحسینش نبودم، بیشتر هم، خانمی نبودم که برای جلب توجه مردان لباس‌های زننده به تن کنم، اما بعد از تجربه حجاب این را به خوبی در رفتار مردان لمس می‌کردم که ایشان در ارتباط با من ادب بیشتر و نگاهی انسانی‌تر برخورد می‌کردند، همین امر به من کمک کرد درک کنم که حجاب چه تأثیری در روابط اجتماعی افراد دارد، غرب هم باید با زندگی و روش اهل بیت (ع) آشنا شوند تا ظرفیت حقیقی اسلام را دریابند». (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت)

۱۱. آتسکو هوشینو - بانوی شیعه ژاپنی: او درباره محجبه شدن خویش گفته است: «برای نخستین بار در مشهد مقدس، حجاب فاطمی یعنی چادر بر سر کردم و از اینکه این پرچم مشکی را که شهدا در این مورد در وصیت نامه‌های خود به آن تأکید بسیاری کرده‌اند را به خوبی توانسته‌ام حفظ کنم بسیار

خرسند و شادمان هستیم، ابتدا چادر سر کردن برایم سخت بود ولی الآن دیگر نمی‌توانم از آن جدا شوم، چادر به من فهماند نگاه دیگران مهم نیست، نگاه خداوند مهم است، حجاب فقط برای دین اسلام نیست، یک ارزش بشری است و اگر حجاب و عفاف نداشته باشیم در واقع حرمت خداوند را می‌شکنیم و در نتیجه حرمت خودمان هم شکسته می‌شود». (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت)

۱۲. آماندا غیر مسلمان آمریکایی: او در دانشگاه با تعدادی دختران مسلمان آشنا می‌شود و آنها از حجاب برای او سخن گفتند، ایشان درباره علت محجبه شدنش گفته است: «دختران مسلمان به من گفتند که دستور حجاب برای محافظت زنان از نگاه هوس آلود مردان است و این مسأله باعث آرامش زنان خواهد شد، مدتی در مورد این مسأله فکر کردم و سپس تصمیم گرفتم، اوائل کمی برایم سخت بود چون تا بحال کمتر غیر مسلمانی پوشش حجاب را انتخاب کرده است اما پس از مدتی آرامش خاصی پیدا کردم و حجاب را با تمام وجود پذیرفتم». (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت)

۱۳. لیندسی یاسمین کونینگ از آمریکا: او درباره ارزش پوشش اسلامی گفته است: «هنگامی که دانستم حجاب از احکام اسلام است، فکر کردم مایه دردسر است ولی با انتخاب آن احساس می‌کنم بهترین نعمتی است که خداوند به ما داده است، اولین روزی که با حجاب بیرون رفتم، خیلی احساس افتخار می‌کردم، با هیچ کلمه‌ای نمی‌توانم احساس را بیان کنم، حجاب بهترین چیزی ممکن برای زن است، مهم‌ترین فایده آن حفظ عفت در برابر مردان و احساس آرامش و امنیت است». (مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت)

۱۴. سارا بوکر از آمریکا: او در معرفی خود گفته است: «من یک زن آمریکایی هستم که در مرکز آمریکا دنیا آمده‌ام، من مانند هر دختر دیگری بزرگ شدم، با علاقه و تعلق خاطر شدید به زرق و برق زندگی در گران شهرها، در نهایت من به فلوریدا و از آنجا به ساحل جنوبی میامی نقل مکان کردم ... سالها گذشت تا متوجه شدم که هر چه بیشتر در جذابیت زندگی‌ام، پیشرفت می‌کنم در جه رضایت شخصی و خوشبختی‌ام اُفت می‌کند، من برده‌مُدم من گروگان ظاهر بودم ... تا اینکه یک روز من با قرآن، کتابی که در غرب بطور منفی کلیشه‌ای معرفی شده است برخورد کردم، در ابتدا سبک و نحوه برخورد قرآن مرا تحت تأثیر قرار داد و سپس نگاه آن به هستی، زندگی، آفرینش و ارتباط میان خالق و مخلوق مرا به شگفتی آورد من قرآن را خطابه‌ای مملو از بصیرت و بینش برای قلب و روح، بدون نیاز به هیچ مترجم (مفسر) و کشیشی یافتم.

سرانجام من حقیقت را دریافتم ... من یک ردای (چادر) زیبای بلند و یک پوشش سر که شبیه لباس عرفی زنان مسلمان است خریداری کردم و از آن استفاده نمودم تا اینکه احساس کردم که همه زنجیرها پاره شده‌اند و من بالاخره آزاد شده‌ام و من از حجاب رضایت داشتم ... و پس از اسلام آوردن با مرد مسلمانی ازدواج کردم ... هیچ چیز مرا از تعویض بیکنی‌ام در ساحل جنوبی و زندگی پر زرق و برق سبک غربی‌ام با زندگی در آرامش با خالقم و لذت بردن از زندگی در میان هموعانم به عنوان یک

شخص با ارزش، خوشحال نمی‌کند بدین دلیل است که من استفاده از نقاب را انتخاب کرده‌ام و تا پای مرگ از حق لاینفک‌ام برای پوشیدن‌اش دفاع خواهم نمود، به شما زنانی که مفاهیم زشت کلیشه‌ای علیه حجاب فروتنانه اسلامی را می‌پذیرید می‌گویم که شما نمی‌دانید که چه چیزی را دارید از دست می‌دهید» (سایت مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل بیت)

۷. عمل نمودن به توصیه‌های شهیدان

یکی از راهکارهای ترویج فرهنگ حجاب و عفاف و سوق دادن مراکز اداری به سمت رعایت پوشش اسلامی، انتقال پیام شهیدان بوسیله روش‌های جذاب در این اماکن می‌باشد، زیرا شهیدان محبوبیت ویژه‌ای نزد همه اقشار جامعه دارند، زیرا اگر نگاهی به شرکت کنندگان در تشییع جنازه‌های شهدا بیفکنیم به این نکته پی خواهیم برد که افراد با چهره‌های مختلف حتی افراد کم حجاب در اینگونه مراسم به احترام شهید اشک می‌ریزند و به تابوهای آنان متوسل می‌شوند، بنابراین می‌توان با درج خاطرات و توصیه‌های شهیدان درباره حجاب و عفاف در تابلوهای ادارات و پخش کلیپ‌ها و نصب بروشورها و تراکت‌ها در اینگونه اماکن در تقویت فرهنگ عفاف و حجاب، قدم‌های موثری برداشت، برای دسترسی به اطلاعات در این زمینه می‌توان از آرشیو بنیاد شهید و مراکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس استفاده نمود.

اما برای تبرک و تیمن این سطور، در این جا به ذکر چند نمونه از سفارش‌های آن سفرکردگان آسمانی بسنده می‌شود، امید آنکه این سفارش‌ها چراغ راه همه مان باشد تا در پرتو آن به از مسیر حق منحرف نشویم.

۱. شهید یعقوب ابراهیم نژاد: «اگر می‌دانستم با هر بار که خونم ریخته می‌شود بی‌حجابی، آغوش حجاب در برمی‌گیرد حاضر بودم هزاران بار کشته شوم».

۲. شهید احمد پناهی: «حجاب شما سنگری است آغشته به خون من که اگر آن را حفظ نکنید به خون من خیانت کرده‌اید».

۳. شهید محمد محمودی: «حجاب شما از خون که در جبهه می‌ریزد برای دشمن کوبنده‌تر است»

۴. شهید ابراهیم هاشمی: «حجاب شما به خون ما رنگ می‌بخشد».

۵. شهید تقی سیفی: «خواهران در حجاب و برادران در نگاه می‌توانند شیطان را سرکوب کنند».

۶. شهید منصور رنجبران: «این دنیا زودگذر است و به زودی همگی ما برای پاسخ در میز محاکمه الهی حاضر می‌شویم و آن موقع است که از شما سؤال می‌شودای زنان آیا پیرو حضرت فاطمه (س) بودید یا نه؟ چه جوابی دارید بدهید؟»

۷. شهید محمد رضا جمشیدیان: «آخر تا کی؟ چقدر شهدا وصیت کنند که خواهران حجاب، حجاب، چرا از زینت (س) و زهرا (س) درس نمی‌آموزید؟ دیگر بقیه با وجدان خودتان، آخر کمی هم به آخرت

فکر کنید».

۸ . شهید عبدالله محمودی: و تو ای خواهر دینی‌ام، چادر سیاهی که تو را احاطه کرده است از خون سرخ من کوبنده‌تر است».

۹ . شهید رحیم آنجفی: «خواهرم، محجوب باش و با تقوا، شمایید که دشمن را با چادر سیاهتان و تقوایتان می‌کشید، حجاب تو سنگر تو است تو از داخل حجاب، دشمن را می‌بینی و دشمن تو را نمی‌بیند».

۱۰ . شهید محمد کریم غفرانی: «حفظ حجاب هم چون جهاد در راه خداست».

۱۱ . شهید سیدمحمد تقی میر غفوریان: «از تمامی خواهرانم می‌خواهم که حجاب، این لباس رزم را حافظ باشند».

۱۲ . شهید صادق مهری پور: «یک دختر نحبیب باید با حجاب باشد».

۱۳ . شهید بهرام یادگاری: «خواهرم، حجاب تو مشیت محکمی برده‌ان منافقین و دشمنان اسلام می‌زند».

۱۴ . شهید حمید رستمی: «به پهلوی شکسته فاطمه زهرا «س» قسمت‌ان می‌دهم که حجاب را، حجاب را رعایت کنید».

۱۵ . شهید علی اصغر پور: «خواهر مسلمان، حجاب شما موجب حفظ نگاه برادران خواهد شد، برادر مسلمان، بی‌اعتنایی شما و حفظ نگاه شما موجب حجاب خواهران خواهد شد».

۱۶ . شهید علی رضائیان: «شما خواهرانم و مادرانم، حجاب شما جامعه را از فساد به سوی معنویت و صفا می‌کشاند».

۱۷ . شهید علی روحی نجفی: از خواهران گرامی خواهش‌م‌دم که حجاب خود را حفظ کنند، زیرا که حجاب خون بهای شهیدان است».

۱۸ . شهید غلامرضا عسگری: «مادرم، من با حجاب و عزت نفس و فداکاری شما رشد پیدا کردم».

۱۹ . شهید محمد حسن جعفرزاده: «ای خواهرم، قبل از هر چیز، استعمار از سیاهی چادر تو می‌ترسد تا سرخی خون من».

۲۰ . شهید محمد کشوری: «خواهر حزب‌اللهی‌ام، ممکن است شما فکر کنید که چرا این سعادت (فیض شهادت) تنها نصیب برادران می‌شود، لکن ای خواهرم، این را بدان که شما در سنگر حجاب و مسجد و مدرسه کوشا باش، فعالیت شما از خون ما پر ارج‌تر و کوبنده‌تر است و نیز فیض آن از شهادت کمتر نیست».

۲۱ . شهید حمیدرضا قلی‌زاده: «خواهرم حجابت را حفظ کن و به دشمنان اسلام و انسانیت بفهمان که زن مسلمان ایرانی زنی است آزاده با شخصیت با ایمان و الهام گرفته از مکتب بانوی بزرگ اسلام زهرای اطهر(س) که هرگز اجازه نخواهد داد، همانند زنان به لجن کشیده، از او عروسکی کوکی بسازند

و وسیله‌ای برای فروش بیشتر کالاهای تجارتي شود».

۲۲. شهید حمیدرضا نظام: «خواهرم حجاب نشانگر زیبایی روح و اندیشه توست، خواهرم، حجاب تضمین کننده سلامت و پارسایی جامه است، جامعه را به ویرانی مکش، خواهرم، غنچه نهفته در برگ را نچینند، از بی‌حجابی است اگر عمر گل کم است، نهفته باش و همیشه گل باش».

۲۳. شهید محمدعلی وکیلزاده: «خواهرم با حفظ حجاب و نجابت و عفت خود، حضرت زینب(س) را خشنود کن».

۲۴. شهید عباس شعبی: «تو را سفارش می‌کنم که حجاب را و دیگر رسالت‌های زینبی را فراموش نکنی، و جنگ تو مبارزه با بی‌بندوباری‌ها و بی‌حجابی‌ها و خلاصه نبرد با خود فروختگان داخلی است، این وظیفه شما و همه پیروان زینب است. (نرم‌افزار وصیت نامه شهدای انقلاب اسلامی)^۱

۸. ترویج فرهنگ نماز

براساس آیه کریمه «إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ» (عنکبوت: ۴۵) یکی از عوامل مهم در پیش‌گیری برهنگی و بی‌عفتی، اقامه فرهنگ نماز است که می‌تواند جامعه را به سمت فرهنگ عفاف و حجاب سوق دهد، زیرا مجموعه‌ای که مقید به اقامه نماز اول وقت باشد به این سادگی تسلیم فرهنگ برهنگی نمی‌شود مگر آنکه توجه به نماز فقط براساس یک عادی معمولی در آید که در این صورت چنین نمازی به دلیل نداشتن روح بندگی، قدرت تأثیرگذاری را از دست می‌دهد به همین دلیل مشاهده می‌شود گاهی بعضی از افراد با اینکه اهل نماز هستند اما نسبت به رعایت حجاب و عفاف توجهی ندارند.

۹. احیای فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر

بر اساس فرموده امیرمؤمنان علی(ع) یکی از عوامل حاکم شدن فساد و فاسدان در جامعه، بی‌توجهی اهل ایمان به مسئله امر به معروف و نهی از منکر است (ابن بابویه، ۱۴۱۳ق، ج ۴: ۱۱۹) و برعکس این اصل، به فرموده امام باقر(ع) یکی از راههای حاکمیت ارزشهای الهی از جمله فرهنگ عفاف و حجاب، توجه به امر معروف و نهی از منکر است (طوسی، ۱۴۰۷ق، ج ۶: ۱۸۱) البته بکارگیری این فریضه به دلیل اهمیتش، دارای شرائط و آدابی است که اگر این شرائط هنگام اجرای آن مورد توجه قرار نگیرد نتیجه معکوس می‌دهد، بر همین اساس، قبل از هر چیز در اجرای این فریضه الهی، ضرورت دارد تا آمران به معروف و ناهیان از منکر، آموزش‌های لازم را ببینند تا بتوانند با بکارگیری صحیح آن شیوه‌ها به این وظیفه خویش عمل نمایند.

^۱ این نرم‌افزار از سایت مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل‌بیت(ع) قابل دانلود و نصب در تلفن همراه می‌باشد.

۱۰. ترویج فرهنگ غیرت

یکی از راهکارهای نهادینه کردن فرهنگ عفاف و حجاب، ترویج فرهنگ غیرت در میان مردان است زیرا هرگونه بی توجهی آنان به امر حجاب و عفاف و رها کردن کردن زنان در سطح جامعه خسارت جبران ناپذیری را به حوزه فرهنگ عفاف و حجاب وارد کند. از این رو همان گونه که خداوند به مومنان هشدار داده است که از حریم خانواده خویش حفاظت کنند: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، خود و خانواده‌ی خویش را از آتش دوزخی که هیزمش از مردم و سنگ خار است حفظ کنید» (تحریم: ۶) پدران و شوهران عصر ما نیز باید در حفظ عفاف و حجاب خانواده خویش غیرت نشان دهند و گرنه مصداق این سخنان رسول خدا (ص) خواهند شد که فرمود: «خداوند بینی هر یک از مؤمنانی را که غیرت نمی‌ورزند به خاک می‌مالد» (برقی ۱۳۷۱ق، ج: ۱، ۱۱۵) «و هر مردی راضی شود به آرایش نمودن و خارج شدن زنش از خانه، بی غیرت است و کسی که این مرد را بی غیرت بنامد گناهی نکرده است. وزن هنگامی که از خانه اش با آرایش و عطر خوش خارج شود و مرد او هم به چنین عمل همسرش رضایت دهد به هر قدمی که زن بر می‌دارد برای شوهر او به تعداد قدمهای زن خانه‌ی او در جهنم ساخته می‌شود... و حفظ نمودن زنان، رضایت خدا و خوشحالی خداوند را در پی داشته و باعث داخل شدن شما به بهشت، بدون حساب خواهد بود. پس وصیت مراد مورد زنان خود بخاطر بسپارید تا از شدت حسابرسی الهی نجات پیدا کنید و هر که این وصیت مرا حفظ نکند فردای قیامت در محضر خداوند اوضاع و احوالش وخیم خواهد بود و سپس فرمود: همانا زنان، دامهای شیطان هستند» (شعیری ۱۴۰۵ق، ص ۱۸۵) و همچنین فرمود: «مردان بی غیرت وارد بهشت نخواهند شد و فرد بی غیرت کسی است که (بارفتارهای مختلف خویش و همسرش) توجه مردان اجنبی را به سوی ناموسش جلب نماید.» (نوری ۱۴۰۸ق، ج ۱۳ ص ۱۱۱) امیر مومنان علی (ع) نیز در سفارش خویش به فرزندش امام حسن (ع) در این باره فرمود: «زنان خود را از دید نامحرم حفظ نما، چرا که رعایت حجاب، هم برای تو و هم برای خود آنها بهتر از این است که در معرض بد بینی قرار بگیرند و همانا خارج شدن زنان از منزل، عاقلانه تر از داخل شدن نامحرم غیر قابل اطمینان به داخل منزل نیست، پس ای فرزندم هر چه توان داری در جهت اینکه زنان تو غیر از خودت را نشناسند به کار گیر و آن را انجام ده.» (شریف رضی ۱۳۷۹ش، ص ۴۰۵) و آن حضرت در جمله‌ی دیگری در مورد مردان بی غیرت که ادعای محبت به ایشان دارد فرمود: «مَا يُحِبُّنَا... وَلَا دِيُوثُ؛ انسان بی غیرت ما را دوست ندارد.» (حمیری ۱۴۱۳ق، ص ۴۵۰)

۱۱. همکاری مراکز فرهنگی و آموزشی و رسانه‌ای

راهکارهای ارائه شده، زمانی نتایج مطلوب را به همراه خواهد داشت که دیگر مراکز فرهنگی، آموزشی

و رسانه ای تاثیر گذار، مثل آموزش و پرورش، دانشگاهها، حوزه های علمیه، رسانه ملی، وزارت ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات و رسانه های جمعی و... در نهادینه کردن عفاف و حجاب به رسالت خویش عمل نمایند و گرنه سهل انگاری هر یک از مجموعه های ذکر شده می تواند تلاش دیگر مراکز را بی اثر یا کم اثر نماید.

۱۲. همکاری خانواده ها

هر خانواده ای در تربیت فرزندان و شکل گیری شخصیت و سبک رفتاری آنان نقش تعیین کننده ای دارد و اگر خانواده ای نسبت به نوع حجاب فرزندان بی تفاوت باشد کانون های بیرون از خانواده نمی توانند به راحتی آن فرد را به سمت پوشش اسلامی گرایش دهند. از همین رو خداوند مسئولیت حفاظت اعضای خانواده را بر عهده ی سرپرستان خانواده ها قرار داده است (یا ایها الذین آمنوا قوا انفسکم و اهلیکم ناراً) (تحریم: ۶) بنا بر این راهکارهای ارائه شده از سوی هر مرکزی در باره رعایت عفاف و حجاب از سوی نیروهای آن مرکز زمانی به ثمر می نشیند که خانواده ها نیز در این مسئله همکاری نمایند.

۱۳. استفاده از الگوهای عفاف و حجاب

یکی از راههای تربیت و آموزش بشر در تمام حوزه های اعتقادی، اخلاقی و رفتاری استفاده از الگوهاست همانگونه که خداوند در قرآن کریم از این شیوه برای هدایت انسان ها استفاده کرده است، آنجا که پیامبر عزیز اسلام (ص) (احزاب: ۲۱)، و حضرت ابراهیم (ع) (ممتحنه: ۴ و ۶) را به عنوان اسوه معرفی کرده است، در مسئله عفاف و حجاب نیز می توان با استفاده از الگوهای همچون حضرت فاطمه (س)، حضرت زینب (س) و دیگر زنان مومنه که در سخت ترین شرایط زندگی سعی نمودند از حجاب و عفاف خویش دفاع کردند، برای نهادینه کردن عفاف و حجاب استفاده نمود.

۱۴. نظارت دقیق

یکی از راه های تحقق راهکار های ارائه شده در مراکز اداری، نظارت دقیق ناظران است تا در صورت هر گونه سهل انگاری در اجرای مقررات مربوط به عفاف حجاب برخورد لازم را انجام دهند و با توجه به مسئولیت مهم ماموران نظارت، ضرورت دارد که این نیروها از تعهد بالایی برخوردار باشند. همانگونه که حضرت علی (ع) در سفارش خود به مالک اشتر در انتخاب ناظرین و بازرسی فرموده بود: «بازر سین و ناظرین راستکار و وفادار بر آنان (کارکنان) بگمار که بازرسی و نظارت پنهانی تو از آنان سبب امانت داری و مهربانی آنان با رعیت خواهد بود» (دستی ۱۳۷۹ ش، ص ۵۷۹)

نتیجه گیری

از مطالب ارائه شده می توان به نتایج ذیل اشاره نمود:

۱. فرهنگ عفاف و حجاب زمانی در مراکزاداری نهادینه می شود که اولاً از مقررات متناسب برخوردار باشد تا نهادارای مدیران دغدغه مند، متعهد و متخصص باشد ثالثاً کارکنان آگاه و پایبند به شئونات اسلامی داشته باشد.

۲. ارتقای آگاهی درباره ارزش حجاب و عفاف و آثار آن و همچنین پیامد ناگوار بی توجهی به آن، می تواند نقش مهمی در نهادینه کردن فرهنگ حجاب و عفاف داشته باشد.

۳. سبک حجاب و پوشش هرکسی نمادی از باورهای درونی اوست ، زمانی پوشش او رنگ و بوی دینی می گیرد که از ایمان و باورهای قوی برخوردار باشد.

۴. براساس آموزه های دینی، یاد خدا، یاد مرگ و قیامت، موعظه، پرهیز از دنیاگرایی، انس با قرآن، محبت اهل بیت (ع) و انجام اعمال نیک و کسب فضایل اخلاقی می تواند نقش بسیار تاثیرگذاری در تقویت و استحکام ایمان و باورهای قلبی داشته باشد.

۵. بهره جستن از خاطرات زنان محجبه تازه مسلمان، اجرای وصیت نامه شهیدان، ترویج فرهنگ نماز، احیای فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر و ترویج فرهنگ غیرت، همکاری مراکز فرهنگی و آموزشی ، و همکاری خانواده ها ، استفاده از الگوهای عفاف و حجاب و انجام مراکز نظارتی به رسالت خویش از راهکارهایی است که می تواند در مقابله نمودن با فرهنگ برهنگی و نهادینه شدن فرهنگ و عفاف و حجاب در مراکز اداری نیز اثرگذار باشد.

۶. راهکارهای ارائه شده زمانی به ثمر می نشیند که اولاً دیگر مراکز تاثیر گذار مثل خانواده، آموزش و پرورش، رسانه ملی، وزارت ارشاد، حوزه های علمیه به وظایف خویش در امر نهادینه کردن عفاف و حجاب به رسالتش خویش عمل کنند و مراکز نظارتی نیز در این امر به دقت اوضاع را رصد نموده و در مواقع لزوم به وظیفه خویش عمل نمایند.

فهرست منابع

قرآن

۱. غررالحکم و درر الکلم، تمیمی آمدی، عبدالواحد، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۶ش.
۲. مجموعه ورام، ورام ابن ابی فراس مسعود بن عیسی، قم، مکتب فقهیه، ۱۴۱۰ق.
۳. عوالی اللئالی، ابن ابی جمهور، محمد بن زین الدین، قم، دارالسید الشهداء، ۱۴۰۵ق.
۴. اخلاق ناصری، طوسی نصیرالدین، تهران، خوارزمی، ۱۳۷۳ش.
۵. فرهنگ معارف اسلامی، سجادی سید جعفر، تهران، انتشارات ایران، ۱۳۶۵ش.
۶. معجم مقاییس الغة، ابن فارس احمد، قم، مکتبه الاعلام، ۱۴۰۴ق.
۷. لسان العرب، محمد بن مکرم ابن منظور، قک ادب الحوزه، ۱۴۰۵ق.
۸. تحف العقول، ابن شعبه حرانی، حسن بن علی، قم جامعه مدرسین، ۱۳۶۳ق.
۹. امالی، شیخ مفید، محمد، مشهد، آستان قدس، ۱۳۶۴ش.
۱۰. من لایحضره الفقیه، ابن بابویه محمد بن علی، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۱۳ق.
۱۱. تهذیب الاحکام، طوسی، محمد بن حسن، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۷ق.
۱۲. مستدرک الوسائل، نوری میرزاد حسین، قم، مؤسسه آل البيت، ۱۴۰۸ق.
۱۳. المحاسن، برقی احمد بن محمد، قم، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۱ق.
۱۴. بحار الانوار، محمد تقی مجلسی، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ق.
۱۵. جامع الاخبار، شعیری محمد بن محمد، قم، دارالهجرة، ۱۴۰۵ق.
۱۶. قرب الاسناد، حمیری عبد الله بن جعفر، قم، مؤسسه آل البيت، ۱۴۱۳ق.
۱۷. معجم الفاظ فقه جعفری، احمد فتح الله، الدمام، اهل بیت، ۱۴۱۵ق.
۱۸. قاموس قرآن، قرشی علی اکبر، تهران، بنیاد بعثت، ۱۳۶۶ش.
۱۹. التحقیق فی کلمات القرآن، مصطفوی حسن، تهران، نشر کتاب، ۱۳۶۰ش.
۲۰. مفردات الفاظ القرآن، راغب اصفهانی ابو القاسم، بیروت دارالعلم، ۱۴۱۲ق.
۲۱. المصباح المنیر، فیومی احمد بن محمد، قم، دارالهجرة، ۱۴۰۵ق.
۲۲. الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعه، شیرازی صدر الدین، بیروت، دار احیاء التراث ۱۹۸۷م.
۲۳. الکافی، کلینی، محمد بن یعقوب، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵ش.
۲۴. الصحاح، جوهری اسماعیل، بیروت، دارالعلم للملایین، ۱۴۰۷ق.
۲۵. سلیم بن قیس، هلالی سلیم بن قیس، قم، انتشارات هادی، ۱۴۰۵ق.
۲۶. پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری
۲۷. سایت دانشگاه علوم پزشکی فسا.

۲۸. . سایت مؤسسه تحقیقات و نشر معارف اهل البيت(ع).
۲۹. . خبرگزاری تسنیم.
۳۰. . وسائل الشیعه، حرّ عاملی، محمد بن حسن، قم، آل البيت، ۱۴۰۹ق.
۳۱. . عیون اخبار الرضا، ابن بابویه محمد بن علی، قم، رضا مشهدی، ۱۳۶۳ق.
۳۲. . نهج البلاغه، شریف رضی، محمد بن حسن، ترجمه محمد دشتی، قم، مشهور ۱۳۷۹ش.
۳۳. . مصباح الشریعه، مصطفوی حسن، تهران، انجمن اسلامی، حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۶۰ش.
۳۴. . المیزان، طباطبایی، محمد حسین، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۱۷ق.
۳۵. . مجموعه آثار، مطهری مرتضی، تهران، انتشارات صدرا، ۱۳۷۸ش.